

## לשבת חול המועד פסח – תשע"ג

### אין דבר כזה שאין דבר כזה

### הרב נעם פרל

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירְאוּ  
הַתִּיצְבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם  
כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסִּיפוּ לְרַאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם:  
ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרִישׁוּן:

מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מס' ד ויהי פרשה ב ד"ה ויאמר משה

ארבע כתות נעשו ישראל על הים,  
אחת אומרת ליפול אל הים  
ואחת אומרת לשוב למצרים  
ואחת אומרת לעשות מלחמה כנגדן  
ואחת אומרת נצווח כנגדן.  
זאת שאמרה ליפול אל הים נאמר להם התיצבו וראו את ישועת ה',  
זו שאמרה נשוב למצרים נאמר להם כי אשר ראיתם את מצרים,  
זו שאמרה נעשה מלחמה כנגדן נאמר להם ה' ילחם לכם,  
זו שאמרה נצווח כנגדן נאמר להם ואתם תחרישון.

בשביעי של פסח הוטבעה בכולנו ההכרה כי הנס הנו חלק אינטגרלי מן הכוחות הפועלים בעולם. הפנמנו כי תמיד קיים פתרון שאינו בהישג יד מחשבתנו הראלית. נוכחנו כי גם אם המצב אבוד לכאורה - המצרים מאחור, הים מלפנים, המדבר סוגר מן הצדדים ואנו עבדים רפוסים ומוכים דלי יכולת התמודדות, עדין קיימת אופציה הזויה ובלתי הגיונית בעיני בשר ודם – אופצית הנס, קריעת הים והמעבר בתוכו. בלילה זה למדנו כי להיות יהודי משמעו להיות לא ראלי כי אם אמוני. אמונה כי המאוחד יחלק, אמונה כי הנוזל יתמצק אמונה כי העבדות תתחרת אמונה כי הרודף ירדף אמונה כי ההתרסה והיאוש יולידו אמונה נטולת סייג ושירת המונים.

כשנס היה נס

מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק יד פסוק (כא) ויט

ויבקעו המים  
כל מים שבעולם נחלקו  
מנין אתה אומר מים שבבאר ושבשיח ושבמערה  
ושבבור ושבחבית ושבכוס ושבצלוחית  
תלמוד לומר - ויבקע הים אין כתיב כן אלא ויבקעו המים כל מים שבעולם נחלקו

אל לנו לבלבל בין הנס לבין אחותו הקטנה והמוכרת 'ההשגחה הפרטית'. קריעת ים סוף אם כל הניסים היא, שינוי סדרי הטבע במסגרתו שינו הנוזלים את תכונותיהם הפיזיקליות והתנהגו כמוצק. אין זו אמנות התיזמון האלוקית, אין זו הפעלת כח נדיר מכוחות הבריאה אלא היפוך סדרי בראשית כמו הפיכת מים לדם, כמו העמדת השמש בגבעון, כריתת מי הירדן והמטרת אבנים משמים על צבאות חמשת המלכים הנסוגים מגבעון או נס חנוכה בו משנה השמן את תכונת בערתו הפיזיקלית שניטבעה בו מששת ימי בראשית.

אדם הניצל מתאונת דרכים לא זכה לנס שכן קיימת הסתברות טבעית שישאר בחיים גם אחר תאונה קשה, ואכן הקב"ה הפעיל כלפיו את אחוזי הסטטיסטיקה הנדירים והותירו בחיים כחלק ממערכת חוקי הטבע. לא בנס מדובר כאן אלא בהשגחה פרטית. כחלק מחוקי הטבע פצצת מרגמה לא תמיד מתפוצצת וגם אם תקינה היתה וכוונה כראוי אין התפוצצותה בהכרח פוגענית, לכן אי היפגעות מירי אינה נס כי אם השגחה 'בלבד'.

אוהבים אנו את ההשגחה הפרטית ומעלליה. מרגישים אנו בהופעתה את יד ה' המלטפת אישית כל אחד מאיתנו ונזכרים במבטו האוהב, המשגיח ומלווה אותנו באשר נלך, אולם אל לנו לבלבל בינה לבין אחיה הגדול, המדעי והבלתי מוכר – הנס, אשר ממעט להיראות בציבור ומזכיר לעולם מי בוראו ומה שליטתו בו.

נזכור כולנו תמיד, כי דור בו כל גילוי השגחה פרטית הופך לנס, מאבד במו פיו את ניסיו האמיתיים.

דור בו כל רב הופך גאון מאבד בהבל מילותיו את גאונו האמיתיים.  
דור בו כל מצוקה הופכת לטרגדיה מאבד בשפתו הפופוליסטית את רגישותו.  
ודור בו כל קושי מוגדר קטטרופה לא יוכל להתגבר על קטטרופה אמיתית כי תבוא.